

GIÁO DỤC ĐÀO TẠO - ĐỘNG LỰC THỨC ĐẨY SỰ PHÁT TRIỂN CỦA XINGAPO

Th.S. Lưu Thị Mai Anh

Ban Chính trị và Công tác HSSV - Đại học Quốc gia Hà Nội

Xingapo là một nước có diện tích nhỏ, nghèo tài nguyên nhưng trải qua gần 4 thập kỷ (từ 1965 đến nay) đã phát triển nhanh chóng và trở thành một trong bốn "con rồng" châu Á. Thành công của Xingapo là sự tác động của nhiều nhân tố, trong đó giáo dục - đào tạo là nhân tố đóng vai trò quan trọng, nó được coi là động lực cho sự phát triển của đất nước này. Đa số các nhà nghiên cứu đều khẳng định rằng giáo dục - đào tạo là "một trong những nhân tố quan trọng cho cất cánh kinh tế của Xingapo". Khác chăng chỉ là chỗ xếp thứ bậc của nó ra sao trong mối tương quan với các nhân tố khác mà thôi.

Trong phạm vi một báo cáo khoa học, chúng tôi không có tham vọng trình bày hết những vấn đề có liên quan đến nền giáo dục đào tạo của Xingapo, mà chỉ đề cập đến một số nội dung chính yếu nhất, qua đó bước đầu rút ra một số kinh nghiệm phát triển giáo dục - đào tạo của Việt Nam hiện nay.

1. TỪ NHẬN THỨC ĐÚNG ĐẮN CỦA CHÍNH PHỦ VÀ CÁC NHÀ LÃNH ĐẠO XINGAPO VỀ GIÁO DỤC ĐÀO TẠO...

Là một đất nước có diện tích nhỏ nhưng dân cư đông, Chính phủ Xingapo nhận thức được rằng không còn con đường nào khác ngoài việc phải dựa vào nguồn lực con người để đạt được những thành tựu trong phát triển kinh tế. Vì vậy, Chính phủ coi giáo dục - đào tạo và phát triển kỹ năng là những nhân tố cực kỳ quan trọng để phát triển đất nước. Giáo dục là động lực chủ yếu mà thông qua đó mỗi cá nhân đều có cơ

hội phát triển ngang nhau. Chiến lược phát triển nhân lực của Xingapo được vạch ra dựa trên ba nguyên tắc:

- Giáo dục cho tất cả mọi người có được những năng lực tối đa, nhằm mục đích sử dụng đến mức tối đa nguồn nhân lực khan hiếm của mình.
- Phát triển những kỹ năng đáp ứng được nhu cầu của các ngành công nghiệp và kinh doanh.
- Khuyến khích tiếp tục đào tạo và đào tạo lại.⁽¹⁾

Như vậy, Chính phủ Xingapo coi giáo dục là một phần của việc phát triển nhân lực, cho phép Xingapo cấu trúc lại và nâng cao nhanh chóng các hoạt động kinh tế.

Ông Lý Quang Diệu - nhà lãnh đạo kỳ cựu của Xingapo - luôn luôn khuyến khích học tập, thu hút nhân tài đến làm việc tại đất nước Xingapo, ông đã nhấn mạnh: "Chúng ta không được phép quên là: ngay những nước công nghiệp phát triển như Anh, Mỹ cũng đã phải tập trung nỗ lực cho ngành giáo dục nhằm đào tạo một đội ngũ đông đảo các nhân tài kỹ thuật, các nhà khoa học, nhằm đáp ứng đòi hỏi của thời đại vũ trụ, tên lửa và điện lực"⁽²⁾.

Với nhận thức đúng đắn nói trên, trong nhiều năm qua Chính phủ Xingapo đã tiến hành nhiều đợt cải cách hệ thống giáo dục (tiêu biểu là các năm 1959, 1966, 1984, 1992...) với hàng loạt biện pháp tích cực như:

a. Giáo dục văn hóa truyền thống

Xingapo là một quốc gia nhiều dân tộc. Khuynh hướng dân tộc chủ nghĩa đã gây cản trở đến quá trình hòa nhập và phát triển quốc gia. Trước tình hình đó, chính phủ Xingapo đã quyết định: tất cả các loại sách giáo khoa phải được địa phương hóa về nội dung và biên soạn. Đối tượng giảng dạy phải hướng tới sự hòa nhập và liên kết dân tộc, xoá bỏ ranh giới giữa các nhóm cộng đồng và nuôi dưỡng bản sắc dân tộc Xingapo.

(1) PTS. Nguyễn Duy Hùng. *Vai trò quản lý kinh tế của Nhà nước trong nền kinh tế thị trường - kinh nghiệm của các nước ASEAN*. NXB Chính trị Quốc gia, 1996, tr. 67

(2) *Tuyển 40 năm chính luận của Lý Quang Diệu*, NXB Chính trị quốc gia, 1994, tr.37.

Ở Xingapo, dân tộc Hoa di cư và con cháu họ là thành phần chủ yếu (chiếm khoảng 77%). Bộ phận dân cư này được giáo dục hệ tư tưởng Khổng giáo rất sâu sắc. Vì vậy, nhà nước Xingapo đã chuyển các môn học đạo đức Khổng giáo thành những nội dung mới và cụ thể như lòng trung thành, bổn phận và trách nhiệm của người công dân với Tổ quốc, của người công nhân đối với xí nghiệp... để đưa vào giảng dạy trong hệ thống nhà trường và coi đó như là một điều cần thiết và bắt buộc. Từ năm 1984, Bộ Giáo dục Xingapo đã chính thức đưa môn học Khổng giáo thành môn luân lý cho tất cả các trường phổ thông. Việc giáo dục hệ tư tưởng Khổng giáo này đã giúp cho các dân tộc thuộc các nền văn hóa khác nhau ở Xingapo sống hoà hợp, đồng thời nó cũng tạo cho lớp trẻ đức tính cần cù, ý thức kỷ luật và tinh thần tập thể cao.

b. Coi trọng giáo dục pháp luật, giáo dục hướng nghiệp

Cùng với việc giáo dục pháp luật, Chính phủ Xingapo còn rất coi trọng việc giáo dục pháp luật, giáo dục hướng nghiệp từ cấp phổ thông, đồng thời chú trọng đến các môn khoa học tự nhiên, tiếng Anh và tiếng mẹ đẻ, cũng như khuyến khích học thêm ngoại ngữ thứ ba. Đây là bước ngoặt quan trọng trong việc xoá bỏ ngăn cách trong giao tiếp, sự bất bình và bất công bằng trong nghề nghiệp.

c. Ở cấp đào tạo chuyên nghiệp, Chính phủ chủ trương *đào tạo lại một cách liên tục* trên tất cả các lĩnh vực, ngành kinh tế, coi trọng các ngành thuộc khoa học ứng dụng, quản lý kinh tế và nghiệp vụ kinh doanh. Song song với việc đổi mới công nghệ và nâng cao các năng lực chuyên môn và tay nghề cho công nhân, chính phủ Xingapo đã sử dụng biện pháp kích thích vật chất bằng lương bổng, khuyến khích người dân Xingapo không ngừng học tập, tự đào tạo mình. Đây là một trong những mắt xích cơ bản của chiến lược phát triển nguồn lực con người mà Chính phủ Xingapo đã và đang theo đuổi, và cũng là một trong nhiều yếu tố quan trọng đưa đến thành công trong kinh tế của Xingapo trong gần 40 năm qua.

Chương trình học ở Xingapo được xây dựng trên nền tảng kiến thức cơ bản và vững chắc nhằm tạo cơ hội cho trẻ ở tuổi đi học phát triển được khả năng sáng tạo của mình, đồng thời trang bị những nền móng đầu tiên để xây dựng những ước mơ của mình trong sự nghiệp

sau này. Các ứng dụng của ngành công nghệ thông tin được sử dụng rộng rãi tại các trường học cũng như ở gia đình nhằm phát triển kỹ năng trong việc giao tiếp và học tập một cách độc lập.

2.... ĐẾN NHỮNG THÀNH TỰU VỀ GIÁO DỤC ĐÀO TẠO

Với những chủ trương đúng đắn đó, Chính phủ Xingapo đã có những đầu tư thích đáng và có hiệu quả cao cho giáo dục - đào tạo. Từ năm 1990 - 1991, chi tiêu cho quốc phòng và trật tự an ninh công cộng chiếm 6,02% GDP, chi tiêu cho giáo dục tương đương với 4,43% GDP - trong đó giáo dục tiểu học và giáo dục cấp hai được nhận trợ cấp lớn nhất⁽¹⁾.

Mặt khác, Xingapo là nước có quan hệ chặt chẽ về thương mại và đầu tư lớn với các nước trong Tổ chức Hợp tác và Phát triển kinh tế (OECD) và được các nước tư bản chọn làm đầu mối cho các hoạt động thương mại trong vùng. Chính vì vậy, các tổ chức và các công ty ở các nước đó đã cấp học bổng cho hàng chục ngàn sinh viên Xingapo đi du học nước ngoài và giúp đỡ về tài chính cũng như về kiến thức để lập nên các cơ sở giảng dạy và nghiên cứu khoa học trong nước. Tính đến cuối những năm 80, có khoảng 10.000 sinh viên Xingapo đang theo học tại các trường đại học ở phương Tây, trong đó có 2/3 là đang học ở Mỹ.

Thêm vào đó, hàng năm có hàng ngàn kỹ sư, chuyên gia công nghệ giỏi trên thế giới được mời tới Xingapo để làm việc. Đây cũng là một trong những điều kiện thuận lợi để người dân Xingapo có thể học hỏi, trao đổi kinh nghiệm làm giàu tri thức cho bản thân, phục vụ cho đất nước.

Sự hợp tác trong giáo dục với các nước khác cùng với chính sách ưu tiên phát triển các nguồn năng lực chủ đạo trong nước, trong đó chú trọng nâng cấp việc dạy và học, nghiên cứu và thực hành; và điện toán hóa hệ thống học đường ở các trung tâm nghiên cứu, các trường đại học... đã biến Xingapo trở thành một trung tâm đào tạo, truyền bá kiến thức và chuyển giao công nghệ ưa chuộng nhất Đông Nam Á. Trong

(1) PTS. Nguyễn Duy Hùng. *Vai trò quản lý kinh tế của Nhà nước trong nền kinh tế thị trường - kinh nghiệm của các nước ASEAN*. NXB Chính trị Quốc gia, 1996, tr.68.

những năm gần đây, các tổ chức quốc tế đã chọn Xingapo là nơi đào tạo cán bộ khoa học - kỹ thuật - công nghệ và quản lý cho các nước ASEAN. Hiện nay Xingapo đã trở thành một trung tâm đào tạo cán bộ có chuyên môn cao, đặc biệt ở các ngành như khoa học quản lý, xây dựng - kiến trúc, tài chính - ngân hàng, giao thông vận tải, bưu điện viễn thông. Đây là một thế mạnh mới nổi lên của Xingapo.

Dưới thời thuộc địa của Anh, Xingapo chỉ là một cảng nhỏ bận rộn và là nơi trung chuyển hàng hóa, đến nay Xingapo đã trở thành một trung tâm kinh doanh ngân hàng tài chính và dịch vụ đầu tư hoàn chỉnh, hiện đại nhất của Đông Nam Á; đồng thời cũng là một trong những nơi có hệ thống giao thông, liên lạc và bưu điện viễn thông thuận lợi và hiện đại nhất thế giới.

Kể từ ngày Xingapo chính thức được độc lập (1965), quá trình hội tụ và liên kết các nhóm cộng đồng ở Xingapo diễn ra mạnh mẽ, nó làm phá vỡ hàng rào ngăn cách dân tộc bằng sự khác nhau về ngôn ngữ, lối sống và nghề nghiệp, đưa đến sự hình thành bản sắc dân tộc Xingapo - một dân tộc mới được hình thành với một sắc thái riêng về dân cư, ngôn ngữ, và văn hóa về nghề nghiệp. Theo số liệu của các nhà xã hội học thì có tới 90% trong số 990 người được hỏi và trả lời tự gọi mình là *người Xingapo*, 74% số người được hỏi muốn được gọi là người Xingapo hơn gọi là người Hoa, Ấn Độ hoặc là người Âu - Á hay người dân tộc khác, 74% tuyên bố tự nguyện đấu tranh và sống chết vì Tổ quốc⁽¹⁾. Có được thành quả đó phần lớn nhờ vào vai trò của giáo dục - đào tạo.

3. MỘT VÀI KINH NGHIỆM PHÁT TRIỂN VỀ GIÁO DỤC - ĐÀO TẠO CỦA XINGAPO ĐỐI VỚI VIỆT NAM

Việt Nam và Xingapo là hai quốc gia có những điểm gần gũi, tương đồng về điều kiện tự nhiên, vị trí địa lý, lịch sử và văn hóa truyền thống. Các quan hệ hợp tác về kinh tế, văn hóa, giáo dục, y tế, khoa học kỹ thuật, công nghệ đã và đang tiến triển tốt đẹp. Chính vì vậy, việc vận dụng những kinh nghiệm phát triển về giáo dục - đào tạo của Xingapo vào điều kiện cụ thể của Việt Nam là việc làm hữu ích và cần thiết, nhất

(1) *Việt Nam - ASEAN*. NXB Khoa học xã hội, 1996, tr.203.

là hiện nay vấn đề phát triển giáo dục - đào tạo và khoa học công nghệ đang được xem là quốc sách ở nước ta.

Từ thực tiễn giáo dục của Xingapo, có thể rút ra một số kinh nghiệm phát triển của nước bạn như sau:

1- Không ngừng đầu tư cho giáo dục, thúc đẩy sự nghiệp giáo dục - đào tạo và nâng cao tố chất của người dân. Giáo dục phải có sự kết hợp giữa chính phủ và địa phương về chương trình đào tạo, phương thức tiến hành, ngân sách đầu tư... nhằm huy động mọi tiềm năng trong nhân dân và đẩy mạnh việc nâng cao dân trí quốc gia. Đồng thời phải có sự phân công rõ ràng trong nghiên cứu giáo dục giữa các cơ sở ở trung ương và các trung tâm giáo dục ở địa phương về các vấn đề cơ bản tầm vĩ mô và vi mô.

2- Phải làm cho mọi công dân đều nhận thức được học tập vừa là quyền lợi, vừa là nghĩa vụ, và họ đều bình đẳng trước cơ hội lập nghiệp, tiến thân.

3- Cải cách giáo dục các cấp, các loại hình trong từng thời kỳ cụ thể, làm cho giáo dục đào tạo luôn đáp ứng tốt yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội của đất nước. Hiện đại hóa giáo dục một cách nhanh chóng nhưng phải phù hợp với điều kiện cụ thể của mình và xu thế của thời đại, tránh mô phỏng, rập khuôn theo các nước khác.

4- Nội dung của giáo dục đào tạo cần kết hợp chặt chẽ những yếu tố truyền thống và bản sắc của dân tộc với việc mở rộng và tiếp cận các kiến thức và các thành tựu khoa học công nghệ tiên tiến của thế giới.

5- Coi trọng việc phát triển nguồn lực con người. Thực hiện chiến lược phát triển trí tuệ, coi trọng nhân tài, phân công lao động hợp lý, đồng thời đẩy mạnh việc xây dựng đội ngũ lao động kỹ thuật cao, có thể tiếp thu mọi kỹ thuật tiên tiến bên ngoài trên cơ sở sáng tạo, kết hợp phát triển giáo dục với sản xuất.

Tóm lại, sự phát triển về kinh tế và giáo dục - đào tạo ở một quốc gia luôn có mối quan hệ tác động biện chứng. Không còn nghi ngờ gì nữa "giáo dục có thể được xem như một ngành công nghiệp lớn nhất của thời đại, sản xuất ra kiến thức, trở thành một yếu tố cơ bản của sự phát

triển kinh tế - xã hội" ⁽¹⁾ của mọi quốc gia trong thời đại ngày nay. Vì vậy, nhiều nước và lãnh thổ, trong đó có Việt Nam, từ khá sớm đã xem "giáo dục là quốc sách hàng đầu". Trong sự phát triển ngoạn mục và thần kỳ của Xingapo gần 4 thập niên qua, rõ ràng giáo dục - đào tạo đã làm tốt nhiệm vụ nâng cao trình độ học vấn, kỹ thuật cho người lao động, xây dựng một đội ngũ cán bộ khoa học kỹ thuật có trình độ học vấn, có tay nghề cao, tạo nên một xã hội có trật tự, kỷ cương... Nói khác đi, giáo dục đào tạo chính là một lực đẩy phát triển cực kỳ quan trọng đối với Xingapo không chỉ trong quá khứ, hiện tại và mà cả ở tương lai.

Việc đi sâu nghiên cứu các kinh nghiệm phát triển giáo dục đào tạo của Xingapo cũng như vận dụng nó một cách phù hợp vào hoàn cảnh cụ thể của mình là vấn đề rất có ý nghĩa đối với Việt Nam, nhất là khi chúng ta đang đẩy mạnh sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Đánh giá đúng vai trò của giáo dục đào tạo trong sự phát triển của đất nước sẽ giúp chúng ta đi đúng hướng và có những đối sách phù hợp hơn trong giai đoạn mà khoa học - kỹ thuật làm chủ nền kinh tế thế giới như trong thế kỷ XXI này./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. PTS. Nguyễn Duy Hùng. *Vai trò quản lý kinh tế của Nhà nước trong nền kinh tế thị trường - kinh nghiệm của các nước ASEAN*. NXB Chính trị quốc gia, 1996.
2. *Tuyển 40 năm chính luận của Lý Quang Diệu*. NXB Chính trị Quốc gia, 1994.
3. *Vị trí của giáo dục, của nhà trường*. Bộ Giáo dục và Đào tạo, Viện chương trình và phương pháp. Tư liệu Thư viện giáo dục số 0759.
4. *Việt Nam - ASEAN*. NXB Khoa học xã hội, 1996, tr.203.
5. <http://www.moe.gov.sg> (của Bộ Giáo dục Singapore).
6. <http://www.sg> (của Singapore).

⁽¹⁾ *Vị trí của giáo dục, của nhà trường*. Bộ Giáo dục và Đào tạo, Viện chương trình và phương pháp. Tư liệu Thư viện giáo dục số 0759.